

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrť leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Štajerc

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 17.

V Ptuj v nedeljo dne 24. aprila 1910.

XI. letnik.

Vabilo na naročbo.

Ob priliki novega četrtletja opozarjamo svoje cenjene naročnike, ki so z naročnino zaostali, naj isto poravnajo.

„Štajerc“

je danes najbolj razširjeno glasilo štajerskih in koroških kmetov, ki se zavzema za skupno gospodarsko delo.

V vsaki hiši

naj bode ta list!

Uredništvo in uprava.

Boj laži-kmetški zvezi!

(Dopis iz Slovenskih Goric.)

Dragi „Štajerc“! Starejši ko človek postane, več si pridobi skušnj. Imel sem priložnost se udeleževati na velikonočni torek v Mariboru v „Narodnem domu“ tako zvanega slavnostnega zborovanja slov. kmetške zveze; seveda kot dozdajni zapeljani pristaš. Ko je bilo toliko ropotanja in krika, mislil sem si: no to bo pa že kaj posebnega. Ko sem slišal, da je vstop le za povabljene goste, mislil sem si, da ne bode kaj prida, temveč farbarija in slepljenje ubogega slov. ljudstva. Ko pridem v Maribor, prečudil sem se, ko zagledam da mrgoli po vseh ulicah črez mero duhovnikov, doktorjev, piscev. Predstavljaj sem si to zborovanje že doma ali šel sem vendar zopervoljo, da se ne zamerim nekim gospodom, kateri že itak sumničijo da nisem zanesljiv podrepanik. Posebej povabil me je pa še g. Roškar.

Iz zborovalne dvorane v Mariboru bil bi se že rad izmuznil, pa kaj, prvi „Slov. gospodar“ opsoval bi me bil kot „nemčurja“, „Štajercianca“ itd. To bi mi ne bilo toliko djalo, saj enkrat more vse priti; ali ker sem bil enkrat tukaj, hotel sem videti in slišati, kaj se bode godilo. Sam sebi in tudi drugi kmetje so se mi smilili ko smo mi stari slov. kmetje stali v zborovalni dvorani kakor ubogi grešniki pred vicami, ki čakajo odrešenja; mladozobni kaplani in dohtarji, katerih je bila gotovo tretjina, pa so se šopirili res kakor naši strahovitelji. Ko bi bilo to nekje javno in ne pri zaprtih durih, sramoval bi se bil pred ljudstvom. Zapazil sem na obličjih drugih, da so tudi tisti na tihem ravno mojega mnenja. Mislili smo kmetje, da se bode pogajalo za gospodarske razmere v teh za kmetijstvo žalostnih časih, pa motili smo se grozno. Naš g. drž. p. Roškar je kot predsednik s. k. z. otvoril zborovanje in predstavil kranjskega dohtarja Sušteršiča. Vsi duhovniki, dohtarji in pisarji vpili so gromovito: „živijo Sušteršič“ in ploskali, da je bilo groza ter tudi nas kmete k ploskanju navduševali. Neko kaplanče se je napenjalo, da je bilo bati da mu lice počí. G. Roškar razlagal je nekaj o novi vinski postavi, ter govoril proti upeljavi novega vinskega davka, kar je bilo seveda dobro; in edini je še bil g. Roškar, kateri je govoril nekaj iz gospodarstvenega polja. Potem je govoril dohtar Sušteršič.

Radovedni smo bili mi kmetje njegovega govora; pa kaj, niti besedice ni bleknil o gospodarski politiki, temveč razlagal narodne razmere, častil črez vse Bogove brate Čeha; trobil, da leži le proti jugu na Balkanu sreča naše države in slov. ljudstva, kvašil o neki zvezi južnih Slavena itd. kar ga mi kmetje polovico razumeli nismo. Govoril je Sušteršič med burnim ploskanjem duhovnikov in piscev ter vprašal: Kdo pa je naše ljudstvo? Slovenski kmet! Izbršimo slov. kmeta in slov. naroda ni več. (Pritrjevanje pri gospodih).

No, ta Sušteršičeva izjava je pač vendar resnična, kajti, če bi slov. kmeta ne bilo, drugi bi gotovo tim kmetškim zapeljivcem nihče ne bi šel na limance; konec bi bil ljudskega izkoriščevanja. Slovenski kmet in slov. narod bodeta ostala in prospevala, pa gotovo ne pod jerobstvom Sušteršiča. — Tako mislil sem si jaz. — Sušteršič ima dovolj dela na Kranjskem, da osreči kranjsko ljudstvo in pridobi od sile v Ameriko pregnane Kranjce nazaj. Sušteršič je omenil na vso grlo, da se bode bojeval za narodnost, če traja boj desetletja, mogoče je rekel celo stoletja. Prosil je poslušalce naj ga ubogajo, kajti on je celo prijazen, celo s cigani če mora biti. Rekel je Sušteršič: zagovarjati sem moral enkrat celo cigansko družbo in sem moral biti prijazen. Glavni lump je bil oproščen, a me še pogledal ni, kakor da bi bil največji poštenjak. Koreči so ga par mesecev pozneje obesili. — (Živahna radost je sledila pred tem govorom od strani prvakov). G. doktor Sušteršič, dobro ste jo zadel s tem govorom. S cigani celo ste bili prijazni, in lumpa ste zagovarjali, kakor ste rekli, — samo da ste zaslužili morda na debelo denar. Lump pa Vam še hvaležen ni bil. Kšeft je kšeft, kaj ne g. doktor, naj bode kak če, samo da kaj vrže. Kmetje smo se natihoma posmehovali. Ni res, g. doktor na Balkanu slovansko kraljestvo, kateremu bi nas Slovence priklopili in od Gradca odcepili, to bi bilo za Vas in Vaše pajdaše, Benkoviča, Korošca itd.; eden bi bil minister, drugi deželni glavar, tretji nadškof itd. za mastne plače — ti slovansko ljudstvo pa bi v neumnosti stradalo, trpelo in bi se po ruski šegi pretepalo itd. Vaši in Vaših pristašev sinovi bi imeli v tem blaženem jugoslovanskem kraljevstvu mastne službe in mastne plače, naši slov. sinovi pa trpeli v bedi in tlačenstvu. Bog nas štajerske slov. kmete obvaruj pred Vami in Vašim kraljestvom. Če je slov. kmet. zveza res tako narodna, zakaj pa niste povabili liberalno narodno stranko, katera je gotovo narodnejša, na zborovanje? Zborovalo se je pri zaprtih durih, ker ste se bali, da bi prišli tudi drugi elementi ter razsvetili to grozno hinavščino. — Dragi „Štajerc“, v dolgem in sicer gladkem govoru je pokazal g. doktor Sušteršič svojo zvito modrost ter pokazal, da nima niti trohice pojma o gospodarski politiki. G. doktor Benkovič bleknil je samo tu in tam prazne medklice, ter hvalil govor pristaša Sušteršiča. Govoril je tudi g. p. Robič. Priznal je sam, da je težko govoriti za Sušteršičem, pa tudi res, če krojač sukno pokvari, jo prav težko drugi popravi. Robič mlatil je, tudi jeclaje po nemški stranki v deželnem zboru ter med drugim dejal, da le tedaj pridejo nemški poslanci, kedaj se gre proti Slovencem. Seveda, to ni čuda,

ker je znano, da poslanci slov. km. zveze le trobijo zmiraj neumno narodno politiko, ubijajo čas in denar, za gospodarstvene stvari se pa iz голе gluposti ne brigajo. G. Robič je govoril, kakor je bilo videti, v nekem strahu, kajti paziti je moral, da se ne zagovori in se na novo zameri pri Korošču. Govorili so še tudi drugi. Ali po vsem se je jasno izjemalo, da je bilo zborovanje namenjeno več narodni hujskariji kakor pa ljudskemu blagoru. Da je pa več govornikov govorilo proti lastnemu prepričanju, videti je bilo jasno, kajti g. dr. Korošec je natančno zasledoval govornike. Dragi „Štajerc“, precejšno število nas navzočih kmetov bilo je celo drugega mnenja, — tu in tam bi se rad bil kateri oglasil, pa kaj pomaga, bili bi ga grozno napadli; boljše je bilo tiho biti. Odločili pa smo se, da stopimo polagama k „Štajercu“ stranki ter si naročili tudi „Štajerca“. Pričakujemo pa že zanaprej, da nas bodejo v „Slov. Gosp.“ grozno napadali; ali enkrat mora priti! Kmetškemu stanu škodljive neumnosti smo se že naveličali. Prepričali pa smo se že zdavnaj ne samo mi, tudi velike drugih, da zasleduješ Ti dragi „Štajerc“ samo le kmetškemu ljudstvu dobre koristi. Dobil še bodeš od nas več poročil. — Slov. Goričani. (Sledi 9 podpisov.)

Politični pregled.

Politični položaj ni dovedel še do nobenih bistvenih sprememb. Državna zbornica deluje počasi naprej. Z malo večino je sprejela od vlade priporočeni dnevni red, tako da se je postavo glede posojila 182 milijonov v prvi vrsti obravnavalo. Zbornica je tudi razpravljala o službeni pragmatiki. V zadnjem trenutku se zopet govori, da hoče vlada svoj kabinet spremeniti in omogočiti vstop enemu češko-klerikalnemu ter enemu jugoslovanskemu ministru. Mislimo pa, da so to le pobožne želje Plojev in Sušteršičev.

Državni zbor imel bode pred binškoštnimi prazniki prav malo plenarnih sej. Že 21. ali 22. t. m. bode zasedanje za skoraj dva tedna pretrgano. Prva seja za tem odmorom bode potem 4. ali 6. maja. 12. ali 13. maja pričele bodo binškoštne počitnice. Šele 19. maja bode državni zbor hitreje delovati pričel in bode baje njegovo zasedanje do srede poletja trajalo.

Čehi povsod. Poroča se, da hočejo Čehi v Serajevi sezidati „Narodni dom“. To poslopje naj bi bilo potem nekako zbirališče vseh Čehov na jugu. No, lepa bodočnost čaka te pokrajine, ako bodejo češki veleizdajalci s srbskimi sovražniki naše države skupno nastopali. In oblast te vsiljive Čeha, ki tudi že v slovenskih deželah domaćinom kruh odjedajo, povsod še podpira.

Gospodska zbornica je sklicana za ta ponedelek. Stari gospodje imajo zelo resne obraze. Govorniki bodejo o varstvu — spomenikov. Med spomenike nekdanjih časov spadajo ti gospodje pač sami . . .

Kako se davčne denarje proč meče. List „Montags-Zeitung“ piše o tej zadevi sledeče: „Tako se prične ples iz novega. Kratak pogled na zadnja tri leta pa kaže resnost teh političnih plesov. Dne 31. decembra 1906 ostalo je v državnih blagajnak 707.6 milijonov kron denarja,

deloma v gotovini, deloma v vrednostnih papirjih, to pa že potem, ko je država vse svoje izdatke poravnala. Koncem leta 1908 je končal računski zaključek še z blagajniškim stanjem 672 milijonov kron. Danes pa so državne blagajne tako izpraznjene, da nam finančni minister zagotovi, da si mora 180 milijonov kron denarja izposoditi, ker drugače državnih potrebščin ne more poravnati. V zadnjih letih se je moralo večji del omenjenih 707 $\frac{1}{2}$ milijonov kron zagospodariti. In pri temu ni bila država v teh letih od svojih rednih dohodkov odvisna. Velikanske svote denarja, ki si jih je država v tem času izposodila, se je porabilo. Naši dolgovniki znašajo 508 milijonov kron več in v državni blagajni za 500 milijonov kron manj. — To je uspeh državnega gospodarstva zadnjih let. In pri temu je finančni minister zopet izjavil, da se mora velikanske dreadnought-barke zgraditi, ki bodo zopet več kot 250 milijonov koštal. In tako se pelje državni voz v vedno večje blato. Ljudstvo pa trpi lakoto in čaka na odrešenje . . .

Občina Ptuj proti namestništvu. Pri upravnemu sodišču so se vršile obravnave zaradi zadnjih okrajnih volitev. Občina Ptuj je predložila 3 prizive proti namestništvu. Zastopal jo je odvetnik dr. Plachki. Upravno sodišče je nemu prizivo ugodilo.

Poslanec Ježovnik †. Poroča se, da je državni poslanec Vinko Ježovnik po daljši in hudi boleznini umrl. Pokojnik je bil izvoljen od „Narodne stranke.“ Bil je miren značaj. N. p. v. m.

Laška armada. Italijanska vlada zahteva od zbornice 60 milij. lir za vojaške namene. 10 milij. hoče porabiti za vojaške zrakoplove. Naš ljubi sosed se torej vedno očitneje oborožuje.

Kitajski nemiri. Iz mesta Hankau se poroča, da so Kitajci vsa poslopja zažgali, ki so last tujcev. Baje je tudi gubernier umorjen. Kitajski vojaki niso hoteli pomagati. Misionarji odhajajo iz pokrajine, ker se bojijo splošne krvave ustaje proti tujcem. Uporniki so že mesto zažgali in več misijonarjev umorili.

Zopet zarota proti carju. Iz Petersburga se poroča, da se je odkrilo veliko zaroto, naperjeno proti življenju carja in njegove družine. Zarotniki so bili večidel visoki oficirji in dostojanstveniki. Doslej se je zaprlo 12 oseb. Preiskava se vrši tajno. Bojijo se namreč, da bi carica, ki je duševno bolana, o tej zadevi ne izvedla.

Oberst Mašin, eden najgrših morilcev srbskega kralja Aleksandra, je te dni umrl. Mašin je bil brat Aleksandrove žene Drage. Vendar je bil pa najbolj krvoločni morilec. Na zahtevo Anglije ga je moral revolver-Peter vpokojiti.

Kronika. Ogrske državnozbornske volitve vršile se bodo v prvih 10 dneh meseca junija. — Švicarskim oficirjem in vojakom je vlada strogo prepovedala, nositi tuje medalje. — Volitev dunajskega župana se vrši glasom sklepa mestnega sveta dne 22. t. m. — Nemški poslanci dr. Hoffmann pl. Wellenbof, dr. Steinwender i. dr. so izdelali in predložili predlog proti večnemu podraženju cen južne železnice. — Nemški državljani Kieser je prišel nehoté čez rusko mejo. Ruski vojaki so ga umorili in mu oropali 400 markov. — Velikanski štrajk stavbiških delavcev na Nemskem je zdaj pričel. Skupno štrajka 235.000 delavcev. — V Oblačni na Srbskem

je nekdo pri občinskih volitvah vrigel bombo na volišče; ranjenih je bilo 8 oseb. — Bivši ameriški predsednik Roosevelt je bil te dni na Dunaju. Sprejel ga je tudi naš cesar. — Bosanski deželni zbor se bode baje 13. junija otvoril. — Kralj Menelik abesinski je torej vendar-le umrl. V celi državi vlada mir. — Ustajo v Albaniji, ki je grozila vedno večje čete ljudstva zgrabiti, so vendar udušili. — Češki posl. dr. Kramar je težko obolel.

Dopisi.

Velika Nedelje. Častiti g. urednik! Jako sem vesel, ker enkrat je že vendar našel dopisnik velikonedeljskega župnika. Tudi jaz hočem vam nekaj omeniti o delitvi podpore. Resnično, res so dobili taki podporo, kateri popolnoma niso potrebni; toraj prosim da se ti v listu omenijo: S. F. v Trgovišču je obložen s pridelki za tri leta naprej, če kaj pridelala ali ne, denarja ima nad 2000 kron v hranilnici, tudi nima nobenega otroka dediča, star pa že je! Marija M. (ravno tako). Nr. N. v Trgov., kateremu toča ni napravila nobene škode, še ima 4000 kron v posojilnici. Marija K., ledična v Trgovišču, je že 50 let stara, je pri bratu, pri katerem še svoje dedščine ni odvzela, ima poleg tega denar v hranilnici. J. L., kateri živi na prevžitku, ima tudi denar v hranilnici in še jako premožno rodbino. Vsi ti so dobili podporo po župniku podarjeno, kateri popolnoma niso potrebni. Že v župnišču so jim to narekovali in jim v oči župniku pravili, da ti niso potrebni, a župnik jim odgovori: „Škoda pa vendar imajo“. Nato reče neka ženska: „Pa je obložen z vsem več let naprej“; tedaj odgovori župnik: „Ja to si je sam pridelal, da ga lahko stone, ker ima prilka naprej“. Oznanil je tudi podporo na prižnici tako, da naj si pridejo po podporo samo posestniki, ki siromaka na delo potrebujejo. Toraj naj odgovori župnik, komu ima pravico podporo deliti, takemu kateri, ima po hranilnicah denarje, pridelka za več let naprej; taki so silno potrebni, da mu svojega par tednov ni treba vživati, da se s podporo živi. Darovniki pa so ta mili dar za uboge v sili potrebne darovali ali nič ne dobijo tisti, kateri župniku roko ne ližejo, njemu pojedine delajo in kateri mu nazaj njegovo vrečo nosijo; takim, ki to storijo, je ta Jakec podporo delil. — Na dan ko se je podpora delila, so tudi ti črni gospodje pojedino si služili in pri kartah za denarje igrali, poleg tega pa dobro vince vživali obilno, tako da je eden izmed teh tudi v Trgovišču prišel k gospodu županu Iv. Meško, ki ima olikano punico Tiliko, s katero je ponoči od 9.—10. ure hodil po cesti gori in doli. Vprašamo tega kaplana, ali je mogoče s to punico v kakoršnem sorodstvu ali kaj? Ali morebiti bomo morali župniku mašo plačati, da ne bode nazaj v to faro hodil ta kaplanček? Oj ti krivica, koliko te je na svetu!

Sv. Lovrenc ob Mariboru. Dne 6. t. m. kupil je Franc Leskovič iz Ljubljane pri okrajni sodniji v Mariboru gozd „Hommerwald“ v Rotenbergu eksekucijskim potom za 481.000 K. Pred letom prodal je naš župan g. Jos. Michelitsch ta gozd popolnoma brez bremena g. vitezu pl. Zandonatti za 425.000 K. Tekom razprodaje

pa se je pokazalo, da so komaj 8 mesecev p nakupu na gozdu zapisane sledeče točke, ki jih novi lastnik Zandonatti dolguje: 1. Ljudski kreditna banka v Ljubljani K 445.000. — 2. Pristojbine (eraz) K 16.200 (!). — 3. N. N. K 25.000. — 4. Škof Jeglič v Ljubljani K 2.720. — 5. Davki K 7.850 (!). — 6. N. N. K 26.000. — 7. Samuel N. K 5000. — 8. N. N. K 96.000. — 9. N. N. K 55.000. — 10. N. N. K 0.000. — 11. N. N. K 4.000. — 12. N. N. K 5000. — 13. N. N. K 5000. — 14. Okrajna bolniška blagajna K 1285. — 15. N. N. K 1.600. — 16. Lesni delavci (plača) K 3.200 (!!). — 17. N. N. K 1.600. — 18. Lesni delavci (!) K 700. — 19. N. N. K 1.800. — 20. N. N. K 10.000. — 21. N. N. K 800. — Vse skupaj torej 722.755 kron. Torej, na posestvu, ki se je kupilo pred komaj enim letom za 425.000 kron se je napravilo 722.755 kron dolga!! K sreči so domači obrtniki razmeroma še malo prizadeti. Več upnikov pa je (ako sodimo po imenu) — judov. Seveda, med judi se nahajajo tudi ljubljanski škof in klerikalne posojilnice . . . Nek drugo posestvo „Radlbach“, katero je isti Zandonatti pred 2 letoma tudi za ceno 420.000 K kupil, obremenjeno je s sledečimi dolgovi: 1. Celkupnina K 420.000. — 2. N. N. K 80.000. — 3. N. N. K 300.000. — 4. N. N. K 165.000. — 5. N. N. K 65.000. Pristojbine in davki K 22.809. — Skupaj torej K 1.052.809. Tudi so pač poducljive stvari, kaj?! Najlepše kšeft se lahko dela in to brez denarja, — vedno je še dosti ljudi, ki grejo gotovi gospódi na limbo. V tej naši pokrajini se je še več takih „kšeftov“ naredilo, kjer niso kupci niti počenega groša imeli. In povsod se gre za nakup gozda. Ako je takšni objekt dobičakozeljnim špekulantom zapadel, potem vemo iz izkušnje, kaj se iz lepih gozdov zgodi. Naši predhodniki so te gozde skozi leta oskrbovali in na njih vzorno gospodarili. Zdaj pa skušajo brezvestni špekulanti kranjske sorte iz teh krasnih gozdov puščav narediti. Oblast, kje si? Ali se bodeš res še vzdrnila, kadar bo že prepozno? Brezvestnem špekulantovstvu mora biti konec!

Novice.

Današnji številki „Štajerca“ smo dodali strani priloge, tako da šteje skupaj 10 strani. S tem smo zamogli vsebinsi večji prostor zaguriti. Upamo, da nam bode mogoče, polagoma redno prilogo „Štajercu“ dodajati, tako da bode vsaka številka našega lista najmanj 10 strani štela. V ta namen je seveda treba, da tudi naš somišljeniki pridno delujejo. Vsakdo naj vendar prizna, da je naš list najcenejši neovisni in samostojni tednik za Slovence. List prinaša zdaj tudi poleg bogatih vsebine vsak teden najmanj 3 slik, s katerimi so prijatelji gotovo tudi zadovoljni. Vsi torej nadejamo se, da bode naš list! Številno dobrih naših naročnikov se z vsakim dnevom večja. Delujmo torej vsi, da bode mo še več prijateljev pridobiti. Potem bode tudi naš list še večji in še boljji. Naprej za Štajerca!

Gospodarstvo prvaških posojilnic. Mi smo davno prorokovali, da čaka prvaške posojilnice ista usoda, kakor je zadela brezvestno ustanovljena „konzurna društva“. Vtemeljevali smo svoje prorokovanje s tem, da smo kazali na nemarno, brezvestno in dostikrat naravnost zločinško gospodarstvo v teh prvaških posojilnicah. Naše trditve smo vseskozi tudi dokazali. Kaj nam se ne gre zato, da bi brez vzroka agitirali proti tem denarnim zavodom. Vsak polom te posojilnice plačujejo nedolžni in vrbgi slovenski kmetje, ki so se pustili od politikujočih duhovnikov ali od prvaških dohtarjev zapeljati. Pred kratkem pa so začeli prvaški listi sar gotove prvaške denarne zavode grajati. Ne smimo pri temu na bratomorni boj med klerikalnimi in liberalnimi posojilnicami. Ali celjski „Narodni dnevnik“ n. p. je šele p. kr. napadel celjsko posojilnico, češ da ima v nje le en p. vak večino, da to ni nobena pravica itd. „Narodnemu dnevniku“ se gre seveda zato, da mladi „narodnjaki“ to posojilnico v svoje kremejke dobili. Kajti „mladim“ gre drugače sicer pr dobro, ali denarja jim manjka! Tudi za st. dnevnik bi radi nekje denarja dobili, kajti samih dolgov tudi ne more živeti. Neke

Izbruh Etne.

Naša slika kaže na levi strani prisolno procesijo, ki so jo prestrašeni kmetje priredili, da jim božja milost grozečo nevarnost odstrani. Na desni strani pa vidimo, kako teče lava v vas in uniči

vse. Kakor znano je lava kamenje, ki je vsled velikanske vročine mehko in teče kot voda. Škoda, ki jo izbruh Etne povzročajo, se sedaj seveda niti ceniti ne more.